



INTEGRÁLT
JOGVÉDELMI
SZOLGÁLAT



BETEGJOG

Beleegyező nyilatkozat



Az önrendelkezési jog keretében a beteg szabadon dönthet arról, hogy kíván-e egészségügyi ellátást igénybe venni, annak során mely beavatkozások elvégzésébe egyezik bele, illetve melyeket utasít vissza, figyelembe véve a törvényben előírt korlátozásokat.

MIT JELENT A TÁJÉKOZOTT BELEEGYZÉS?

A **tájékozott beleegyezés** az orvostudományban használt fogalom. Az ellátásban résztvevő személy tájékoztatást követően adott önkéntes beleegyezése a gyógyítás részeként az orvos által tervezett beavatkozás elvégzéséhez. Az alapos, teljes körű és a beteg egészségi állapotát is figyelembe vevő **tájékoztatás előfeltétele a beteg beleegyezésének**, amelynek eredményeként a beteg/páciens, vagy szülő/törvényes képviselő az orvos tájékoztatása során, megismeri egészségügyi beavatkozás előnyeit, veszélyeit, kockázatait és lehetséges szövődményeit.



FONTOS!

A beteg/páciens, törvényes képviselő/támogató mérlegelheti a valószínűsíthető kockázatokat, szövődményeket, a valószínűsíthető előnyökkel szemben, a lehetséges kezelést, vizsgálat során, és jogában áll azokat elfogadni vagy visszautasítani.

Milyen formában adhatja beleegyezését a beteg?

Főszabály szerint a beteg a beleegyezését **szóban, írásban vagy ráutaló magatartással is megadhatja**, amennyiben az egészségügyről szóló törvény eltérően nem rendelkezik. Ez azt jelenti, hogy a törvény általános szabályként **nem ír elő alaki kötöttséget** a beleegyezés megadásához, az egyszerűbb vizsgálatok elvégzéséhez való hozzájárulás így akár szóbeli formában vagy ráutaló magatartással is megadható.

Írásbeli beleegyezéshez kötött azonban valamennyi invazív (testbe behatoló) beavatkozás és az önkéntes gyógykezelésbe vétel (pszichiátriai ellátás), ahol a beteg írásbeli vagy – *amennyiben erre nem képes* – két tanú együttes jelenlétében, szóban vagy más módon **meg tett nyilatkozata** szükséges a beleegyezés érvényességéhez.

FONTOS!

Invazív beavatkozás: a beteg testébe bőrön, nyálkahártyán vagy testnyíláson keresztül behatoló fizikai beavatkozás, ide nem értve a beteg számára szakmai szempontból elhanyagolható kockázatot jelentő beavatkozásokat, mint például a vérvételt.

MI A BELEEGYZŐ NYILATKOZAT?

Az egészségügyi invazív beavatkozás elvégzéséhez a beteg vagy a törvényes képviselő által adott írásbeli hozzájárulást nevezzük beleegyző nyilatkozatnak.

Befolyásolhatja-e valaki a beteg döntését a beleegyezésről?

Cselekvőképes beteg eldöntheti, hogy igénybe kívánja-e venni a javasolt egészségügyi ellátást, így saját maga adja meg a beleegyezését. Ha a betegnek az egészségügyi ellátással összefüggő döntései meghozatalában a támogatott döntéshozatalról szóló törvény szerinti támogatója van, a beteg kérelmére biztosítani kell, hogy a **támogató a beleegyezés megadása során jelen lehessen**, a beteg a támogatójával a beleegyezés megadása előtt egyeztethessen.

FONTOS!

A támogató jelen van ugyan, de a beleegyző nyilatkozatot a beteg írja alá.

Mely esetekben nem a beteg adja meg a beleegyezést?

Kiskorú (18 éves kor alatti) beteg esetében a beleegyezés jogát a szülő / törvényes képviselő (gyám) gyakorolja, így a beleegyző nyilatkozatot is ő írja alá.

Helyettes döntéshozó: A beteg előzetesen nyilatkozatot tehet, amelyben megnevez egy másik személyt, aki helyette a beleegyezés jogát gyakorolja,

FONTOS!

A 16. életévét betöltött, ún. érett kiskorú megnevezheti azt a cselekvőképes személyt, aki a törvényes képviselője helyett a beleegyezés, illetve a visszautasítás jogát gyakorolhatja. Ezt megteheti közokiratban, teljes bizonyító erejű magánokiratban vagy – írásképtelensége esetén – két tanú együttes jelenlétében megtett nyilatkozattal. (Kivéve kiskorú terhességmegszakításának esete.)

Cselekvőképtelen beteg helyett, aki korábban – még cselekvőképes állapotában – nem nevezett meg helyettes döntéshozót, a **hozzátartozók közül a megjelölt sorrendben az alábbi személyek jogosultak a beleegyezés jogát gyakorolni**, feltéve, hogy a beteg az adott személyt nem zárta ki e jogosultságából:

- a) a beteg törvényes képviselője, ennek hiányában
- b) a beteggel közös háztartásban élő, cselekvőképes
 - ba) házastársa vagy élettársa, ennek hiányában
 - bb) gyermeke, ennek hiányában
 - bc) szülője, ennek hiányában
 - bd) testvére, ennek hiányában
 - be) nagyszülője, ennek hiányában
 - bf) unokája;

- A b) pontban megjelölt hozzátartozója hiányában a beteggel közös háztartásban nem élő, cselekvőképes
 - bb) gyermeke, ennek hiányában
 - bc) szülője, ennek hiányában
 - cc) testvére, ennek hiányában
 - be) nagyszülője, ennek hiányában
 - ce) unokája.

FONTOS!

Az egy sorban nyilatkozattételre jogosultak (pl. két szülő, több gyermek) ellentétes nyilatkozata esetén a beteg egészségi állapotát várhatóan legkedvezőbben befolyásoló döntést kell figyelembe venni.

Cselekvőképtelen beteg véleményének figyelembevétele

Az egészségügyi ellátással kapcsolatos döntésekben a cselekvőképtelen, illetve a korlátozottan cselekvőképes kiskorú és a cselekvőképességében az egészségügyi ellátással összefüggő jogok gyakorlása tekintetében részlegesen korlátozott beteg véleményét a **szakmailag lehetséges mértékig figyelembe kell venni** abban az esetben is, ha a beleegyezés, illetve a visszautasítás jogát helyette más gyakorolja. A „szakmailag lehetséges mérték” magába foglalja a beteg belátási képességének a megítélését is, és az általa kinyilvánított kívánságokat elsősorban ennek megfelelően kell figyelembe venni.

Visszavonható-e a beleegyezés?

A beteg a beavatkozás elvégzéséhez már megadott beleegyezését bármikor visszavonhatja.

FONTOS!

Amennyiben a beteg alapos ok nélkül vonja vissza a megkezdett kezeléshez való beleegyezését, kötelezhető a felmerült költségek megtérítésére.

Amennyiben kutatási célú a vizsgálat, illetve terápia, azok megkezdése előtt a beteget szükséges arról is tájékoztatni, hogy a kutatás bármely stádiumában indoklás nélkül visszavonhatja beleegyezését, és ebből adódóan kár, hátrányos megkülönböztetés nem érheti őt. Kutatás esetén a részvételi szándékot feltehetően befolyásoló információt tilos szándékosan visszatartani.

Mely esetekben nincs szükség a beleegyezésre, beleegyző nyilatkozatra?

A beteget beleegyezés nélkül vagy annak ellenére is kezelésben kell részesíteni:

- ha az adott beavatkozás elmaradása mások – *ideértve a 24. hetet betöltött magzatot is* – egészségét vagy testi épségét súlyosan veszélyezteti,
- ha a beteg közvetlen életveszélyben van, (*kivéve: ha az életmentő, életfenntartó kezelés visszautasításának feltételei fennállnak*).
- ha a beteg egészségi állapota következtében beleegyező nyilatkozat megtételére nem képes, és
 - az általa megjelölt, a beleegyezés, illetve a visszautasítás jogát gyakorló személy – *helyettes döntéshozó* – nyilatkozatának beszerzése késedelemmel járna,
 - invazív beavatkozások esetén abban az esetben, ha a helyettes döntéshozó, illetve a cselekvőképtelen személy szülője/törvényes képviselője nyilatkozatának beszerzése késedelemmel járna, és ennek következtében a beavatkozás késedelmes elvégzése a beteg egészségi állapotának súlyos vagy maradandó károsodásához vezetne.

SPECIÁLIS SZABÁLYOK

Beleegyezés kiterjesztése:

Amennyiben egy invazív beavatkozás során szélesebb körű beavatkozást kell végezni, mint amit előre terveztek és amihez a beteg beleegyezését adta, akkor lehetőség van arra, hogy a beavatkozást folytassák, és a műtétet kiterjesztik.

Erre két esetben adódik lehetőség:

- ha a beavatkozás kiterjesztése nélkül a beteg egészségi állapotában olyan változás következne be, amelynek következtében azonnali egészségügyi ellátás hiányában közvetlen életveszélybe kerülne, illetve súlyos vagy maradandó egészségkárosodást szenvedne.
- ha a kiterjesztett beavatkozás elvégzésének elmaradása a beteg számára aránytalanul súlyos terhet jelentene, az orvos mérlegelése szerint.

Szerv / szövet felhasználása esetére

FONTOS!

Ha a beavatkozás kiterjesztése a beteg valamely szervének vagy testrészének elvesztéséhez vagy funkciójának teljes kieséséhez vezetne, akkor a beavatkozás kiterjesztésére csak közvetlen életveszély fennállása esetén kerülhet sor, vagy ha a kiterjesztett beavatkozás elvégzésének elmaradása a beteg számára aránytalanul súlyos terhet jelentene.

- A beteg írásbeli beleegyezése szükséges bármely – a beavatkozással összefüggésben – életében eltávolított sejtjének, sejtalkotórészének, szövetének, szervének, testrészének bármilyen célú felhasználásához. Nem kell a beteg beleegyezése ezen anyagok szokásos módon történő megsemmisítéséhez.
- A betegnek joga van arra, hogy halála esetére rendelkezzen a holttestét érintő beavatkozásokról. A beteg e törvény rendelkezései szerint megtilthatja, hogy holttestéből szervet és szövetet átültetés, egyéb gyógyító célú felhasználás, kutatás vagy oktatás céljából eltávolítsanak.

Vonatkozó jogszabály _____

1997. évi CLIV. törvény az egészségügyről

Amennyiben további kérdése van, forduljon bizalommal az egészségügyi ellátás helye szerint illetékes betegjogi képviselőhöz! A betegjogi képviselők elérhetősége a honlapunkon megtalálható.



INTEGRÁLT
JOGVÉDELMI
SZOLGÁLAT



BELÜGYMINISZTERIUM

✉ 1365 Bp., Pf.: 646.

☎ +36-1/8969-000

Ingyenesen hívható zöld szám:

+36-80/620-055

@ ijsz@ijsz.bm.gov.hu

🌐 www.ijsz.hu

